

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy hónap 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos peltisorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyíltár 4 hasábos peltisorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyíltárért 30 kr.
Reclanok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TÁVIRATOK.

Nagy betörő banda Budapesten.

Budapest, nov. 24. (A „H. É.” ered. táv.) Két hónap óta alig mulik el egy nap anélkül, hogy valami kisebb-nagyobb betörés nem történt volna. A rendőri nyomozás megállapította, hogy egy jól szervezett betörő banda működik a fővárosban, melynek vidéken is vannak czinkosai. Szombat éjjel újra nagy betörés történt. Ezúttal egy a főváros legexponáltabb helyén fekvő zálogházat szemeltek ki maguknak a gazemberek, Kohn Ede és társa granátos-utca zálogházába törtek be, a honnan körülbelül két ezer forintnyi értékben pénzt, arany esüst ékszereket loptak el.

A hózivatar áldozatai.

Szepsi Szent-György, nov. 24. (A „H. É.” eredeti távirata.) Az itteni övönöképző intézetben az óriási hózivatar következtében ma egy szín összedült és maga alá temetett több növendéket, kik közül egyik szörnyet halt, a többi pedig súlyosan megsebesült.

Öngyilkos fiatal tudós.

Budapest, nov. 24. (A „H. É.” eredeti távirata.) A nemzeti muzeum szerencsétlen véget ért segédét, Szamota Istvánt vasárnap délután 3 órakor temették el nagy részvét mellett. Az elhunytak végtisztességén megjelentek a nemzeti muzeum tisztviselői, ismerősei és barátai.

Hadi hajók a Dardanellákon.

Szófia, nov. 25. (A „H. É.” eredeti távirata.) Ide érkezett konstantinápolyi jelentések szerint a szultán megengedte, hogy minden nagyhatalom egy-egy hadihajója átszelhesse a Dardanellákat.

Gyilkosság a pusztán.

Nagy-Becskerek, nov. 24. (A „H. É.” ered. táv.) Gyilkosság történt tegnapelőtt a Bánlak közelében fekvő rákosi pusztán. Száz Pál béres legény megtudta, hogy szeretőjéhez Horváth Miksa társa is szokott járni és hogy a szép leány nem is ellenzi Horváth látogatását, megleste és vasvillával agyonszur a vetélytársát. A gyilkosság elkövetése után a gyilkos a nádasba szökött de itt még az éjjel elfogták.

A szedők sztrájkmozgalma.

Budapest, nov. 24. (A „H. É.” er. távir.) A fővárosi szedőmunkások vasárnap délután a sztrájk dolgában gyűlést tartottak a Vigadó nagyteremben. Az egybegyűltek legnagyobb része a munkaadókkal való megegyezést ajánlotta. A nyolcz óras munka-napról lemondtak, de a 14 forintos minimumot nem engedték el. Hétfőn, mint rendszeren hozzáfognak a munkához.

Öngyilkos iskolásfiú.

Budapest, nov. 25. (A „H. É.” ered. táv.) Pante Antal kereskedő, 12 éves Antal nevű II. gimnázista fia, vasárnap délután apja budai lakásán felakasztotta magát. Mire megtalálták, már meghalt. Öngyilkosságának oka életunság!!

Méregkeverő asszony.

Hódmezővásárhely, nov. 24. (A „H. É.” ered. táv.) Kenéz István rossz viszonyban élt feleségével, miért is elvált tőle. A gazda megjelent a rendőrfőkapitánynál és elmondta, hogy felesége őt méreggel akarta eltenni láb alól, hogy házasságra léphessen szeretőjével. A feljelentés után a rendőrség Kenéz lakásán házkutatást tartott és különféle nagy mennyiségű méregre akadt. A nyomozás folytán az is kiderült, hogy a méregkeverő asszony összeköttetésben volt a már régebben letartóztatott méregkeverőkkel.

Dunába ugrott leány.

Budapest, nov. 24. (A „H. É.” ered. táv.) Vasárnap este hét órakor egy uriasan öltözött 16-17 évesnek látszó leány a Lánchid-főnél a csavargózós állomásnál a Dunába ugrott. A parton azonban a matrózok észrevették a hullámokkal küzdő leányt és kimentették. A leány kiléte eddig nem volt megállapítható.

HIREK.

Egy munkás tűzhalála.

Borzasztó szerencsétlenség történt Mezőtelegden az olajgyárban.

Egy munkás égő lámpával ment fel a kazán tetejére, hogy a szelepet becsukja és e közben ruhája meggyuladt.

A szerencsétlen ember abban a pillanatban tűzszloppá változott és szivetrázó jajgatással vetette le magát a földre.

Társai azonnal igyekeztek letépni az áldozatról az égő ruhadarabokat, de nem tudták megmenteni, mert csakhamar úgyszólván megszegenedve, eszméletlenül fekiúdt előttük.

A legközelebbi vonattal beszállították az összeégett embert a biharmegyei köz-kórházba, ahol szombaton este 9 óra tájban kiszáradt.

A rémes esetről tudósítónk ezeket írja:

Hoffmann József olajgyári munkás, aki rendszerint a gépolaj és benzin előállításánál szokott foglalatzkodni, felment a kazánhoz melegedni.

Ekkor azt parancsolták neki, hogy egyuttal zárja le a gép tetejét. A parancsnak eleget akart tenni és magához vett egy kézi lámpást, hogy jobban lásson. Alig lépett fel egy pár lépcsővel magasabbra, olajos és benzines ruhája tüzet fogott és egy pillanat alatt lángtengerbe került.

A munkások jajveszklő láráját csak az ő fájdalmas veszélykiáltásai multák felül és ami ezután következett, azt leírni is borzadalmos.

Az égő ember levetette magát a földre, ahol társai tépni kezdték róla az olaj és benzintől sistergő ruhafoszványokat, miközben ő már eszméletlenül csak szivettéptő, kinos nyögésekben jelezhetette, hogy még él.

A gyors segítség dacára úgy össze-vissza égett a szegény ember, hogy a teste valóságilag megszegenedett. Csupán lábszárait mentették meg a csizmák, melyek nem égtek el.

Azok is szenvedtek égési sebeket, akik a szerencsétlen embert megmenteni akarták, de egyiknek sincs komolyabb baja.

A szerencsétlen embert — mint már említettük — beszállították a biharmegyei köz-kórházba, ahol szombaton este iszonyu kínok között meghalt.

A kir. törvényszék vizsgálóbírósa azonnal megindította a vizsgálatot és a tűzhalált szenvedett ember hulláját ma boncolják fel.

* **Betöréses lopás.** A nagyvárad Farkas-féle vendéglőbe vasárnap virradóra betörték és egy asztalfiókból negyven forint készpénzt, négy

férfi, két női ezüst remontoir órát és nyolcz drb arany gyűrűt vittek el. A káros Szborill Ferenc vendéglős. A megtartott helyszíni szemle alkalmával konstatálták, hogy a betörők az ablakon át hatoltak be és ugyanott távoztak a helyiségből. A nyomozat eddig redményre nem vezetett.

* **Arany-asztaltársaság.** Mint értesülünk, Nagy-Szalontán Arany János szülővárosában a nagy költő nevét viselő asztaltársaság létesítésén fáradoznak. A társaság költői, művészi és tudományos czélokot igyekeznek megvalósítani. Az aláírási ivenk Boncz István gyógyszerésznél vannak letéve, aki bővebb felvilágosítást nyújt a tervbe vett egyesületről.

* **Állatorvos-választás.** A földmívelési miniszter Masztics Vladimír sarkadi községi állatorvost állami állatorvossá nevezte ki, szolgálatára Kőbányára osztotta be s esküje letétele végett Budapestre rendelte fel. Az ekként megüresedett sarkadi községi állatorvos állásra Hoffmann Vilmos kötegyáni körállatorvos helyettesített s az állás végleges betöltésére a választás határidejét a szalontai főszolgabíró ez évi december hó 21-ik napjának 11 órára tűzte ki Sarkad-község tanácstermébe.

* **Merénylet egy család ellen.** Vasárnap hajnalban hatalmas csörömpölésre ébredt fel a Czukermáncdel-család. Az ablak egyik táblája dirib-darábra törve hullott ki a szoba padozatára attól a hatalmas körözkötől, mely Czukermáncdelnek közvetlen a feje mellett esett le az ágyra. A férj azonnal kirohant az utcára, de a „jóakaró” ekkor már annyira eltűnt, hogy még csak nyomára sem lehetett akadni. Mi volt a merénylet indító oka, azt a megrémített család sem sejtí.

* **Véres verekedés a Szt.-László téren.** A vasárnap tisztelőre Guttmann Samu és Tóth Imre bérkocsisok olyan botrányos csatát rendeztek tegnap, hogy csak úgy ömlött belőlük a vér. Az ő-szeesüdt nép nem sokáig gyönyörködhetett a két vitéz bérkocsis viaskodásában, mert a rendőrség bekísérte őket.

* **Temetés.** Szombathy Károlyt, az osztrák-magyar bank helybeli fiókjának egyik alkalmazottját súlyos csapás érte: három éves, Zoltán nevű kis fia hunyt el szombaton. A kedves gyermek temetése tegnap délután ment végbe a r. kath. vallás szertartás szerint édes atyjának Kossuth Lajos-utcai lakásáról. — Nyugodjék békében!

Ülések.

Nagyvárad népkonyha.

(A „Jó szív” alakuló gyűlése.)

Az a nemes mozgalom, mely pár hóval ezelőtt városunkban megindult, s a melynek érdekében hölgyeink oly sikeresen fáradoztak, vasárnap öltött határozott alakot, a midőn a népkonyhát fentartó négyesület tagjai az orth. izr. hitközség nagytermében összegyűltek, hogy a humánus egyesület alapszabályait megállapítsák s a tisztikar és választmány tagjait kijelöljék.

A hölgyek impozáns részvétele fényes tanúságot tesz az egyesület jövőjéről, a melynek humánitását legjobban bizonyítja az, hogy felekezeti különbség nélkül minden szegény embernek — korra és nemre való kivételt nem ismerve — táplálékot fog nyújtani.

Nagyon sok szegény lesz városunkban, a kik áldani fogják az egyesület alapítóit, mert biztosították számukra a mindennapi meleg ételt, a mi

a mostoha sors megvont tőlük, és megmentik őket a hozzájuk gyakran bekapogatott éhezéstől...

Az ülés lefolyásáról tudósítunk a következőket írja:

Vasárnap délután 3 órakor tartotta meg alakuló gyűlését, a népkonyhát fentartó orth. izr. nőegyesület.

Dr. Friedländer Sámuel, az egyesület jegyzője köszönetét fejezte ki a hölgyeknek, hogy olyan szép számban jelentek meg s korelnökül Kurländer Rafaelné ajánlotta, aki a gyűlés megjelenése közben elfogadta a megtiszteltetést.

Ezután dr. Friedländer előadta az értekezlet célját és programját. Általános tetszést aratott beszédében kifejtette, hogy az egylet azért viseli az „orth. izraelita” címet, mert alapítói az orth. izr. hitközség tagjai; egyszersmind örömmel jelenti be az alakuló ülésnek azt, hogy a nagyváradi izr. nőegyesület és a »Chewra Kadischa« készséggel ajánlották fel támogatásukat a népkonyha céljaita.

Berger Dánielné és dr. **Mihelyi Lajosné** együttes indítványa értelmében az egylet címét a »Népkonyhát fentartó orth. izr. nőegyesület« szöveggel állapították meg.

Ezután az alakuló ülés jegyzője, dr. Friedländer Sámuel megismertette az egyesület célját, mely kizárólag abból áll, hogy az orth. izr. hitközség által alapított népkonyhát fentartsa és fejlessze.

Majd az alapszabályok részletes tárgyalása következett, a melyeket minden módosítás nélkül elfogadtak.

Krasznainé F. Mari ajánlatára Fuchs Mór főrabbi nejét egyhangulag t. elnökké választották.

Ezután a tisztkar és választmány megalakítása következett. Dr. Friedländer ajánlatára egyhangulag megválasztották:

Elnökül: Kurländer Rafaelné, alelnökökül Blau Sámuelné és Löblé Henrikné, elnöki titkáru Ullmann Melissát, pénztárnokul Kohn Sámuelné és jegyzőül dr. Friedländer Sámuel.

Választmányi tagokká lettek:

Adler Mórné, Amigó Mórné, Bernfeld Jakabné, Berger Adolfné, Brüder Jenőné, Berliner Jakabné, özv. Beck Lászlóné, dr. Benedek Vilmosné, Benes Sámuelné, Czucker Józsefné, Diósy Lajosné, Freund Lajosné, Feldmann Izidorné, Fischer Sámuelné, Frankl Lázárné, Füchsl Jakabné, dr. Friedländer Sámuelné, Hajnal Mártonné, Heller Hermanné, Jungreiss Ignácné, Kurländer Mórné, Klein Gizella, Kupfermann Nátánné, Klein Miksáné, Kain Jakabné, Kaufmann Mártonné, Kepes Lipótné, K. Frankl Mari, Frankl Róza, Lőrincz Mártonné, Lövy Vilmosné, Leipnik Mihályné, Leichtmann Mórné, Mandel Adolfné, Moskovics Emanuelné, Munk Gáborné, özv. Neumann Izsákné, Pollák Mórné, dr. Róz Józsefné, Róz Simonné, Rosenthal Lipótné, ifj.

Rosingar Jakabné, Rosenczweig Henrikné, Rosenfeld Mártonné, Schwarcz H. L. né, Steinfeld Lajosné, Sonnenwirth Bernátné, Sternthal Sándorné, Schwarcz Antalné, Spitzer Sámuelné, Stern Mózesné, özv. Stern Gyuláné, Silbermann Mártonné, Stern Hermanné, Steier Farkasné, özv. Siehermann Adolfné, Steiner Benjáminné, Salamon Benedekné, Tausz Jakabné, id. Ullmann Izidorné, ifj. Ullmann Izidorné, dr. Ullmann Beláné, Ullmann Józsefné, Ullmann Ábrahámné, Ullmann Salamonné, Wallerstein Salamonné, Weisz J. Miksáné, I. Weisz Mórné, Weisz Mayerné, Weisz Mór Mártonné, Waldmann Dávidné, Weinberger Jakabné, dr. Waldmann Márkné.

A nem orthodox felekezeti tagok a zárszámadási és pénzügyi bizottságot fogják alkotni.

Az egyesületnek összesen 470 tagja van, ezek közül 11 alapító, 72 pártoló, a többi rendes tag.

Végül jegyző dr. Friedländer indítványára az egyesület jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki a helybeli sajtónak a nemes ügy érdekében tanúsított érdeklődéséért.

Ezzel a gyűlés véget ért.

A régészeti egyesület ülése.

— November 25. —

A biharmegyei történelmi és régészeti egyesület tegnap délelőtt tartotta meg választmányi ülését, dr. Beóthy László főispán elnöklése alatt. Az ülésen szép számmal jelentek meg az egyleti tagok.

Dr. Beóthy László főispán elnök előterjesztésére egyhangulag elhatározták, hogy az „Ipolyi gyűjtemény” átvételéhez Gyalokay Lajos, Böllényi Sándor, Cséplő Péter, Karácsonyi János, Középegy Gyula és dr. Némethy Gyula egyleti tagokból alakult bizottságot küldik ki, mely egyszersmind az emléktábla költségeiről is jelentést fog tenni.

Karácsonyi János titkár fölkéri a megnyitói gyűlés programjának elkészítésére.

Mely után Karácsonyi titkár jelentette, hogy Széchenyi Jenő kanonok az alapító, Náményi Lajos és Bellágh Elek prem. kanonok pedig a rendes tagok sorába lépett be.

Dr. Beóthy László elnök ezután azt indítványozta, hogy a muzeum rendezésére és a katalógus elkészítésére dr. Czobor Bélát kérje föl az egyesület, a mit a gyűlés egyhangulag elfogadott.

A választmányt Baróthy Pál, Géczy Lajos, Kuncz Gusztáv, Vidovits Gyula és dr. Némethy Gyula egyleti tagokkal egészítették ki és Bunyitay Vincze kanonok kapuzat-tervét általában tetszéssel fogadták el és öt érdemeinek elismerésül tiszteletbeli taggá választották.

Végül Pável Mihály g. kath. püspöknek köszönetet szavaztak 250 frtos alapítványáért. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

Lovagiasság.

Nagyvárad, november 24.

A szépnek és rútnak, eszményinek és állatiasnak sajátos színvegyüléke az emberi társadalom.

Néha a gondolat szárnyain magasra emelkedve az égbe tör, máskor pedig megfedekeznek nemes rendeltetéséről és a posvány fertőjébe sülyed.

Aki figyel az élet nyilvánulásait, okaira vezet a történeteket s keresi az okok eredményeit, néha megértésre nem jutva hagyja oda figyelő helyét, s nem hiszi, hogy ugyanaz a társadalom képes oly teljesen különböző módon gondolkodni, érezni és cselekedni.

Nem tudjuk ilyenkor, vajjon a haladásban kimerült világ reakciója ez, avagy egy pillanatnyi visszatérés a multba, a kezdethez, a sárból lett ember őskorához.

Aki nagyon szívére veszi az egyes momentumokat, az hamar elveszti eszményi hitét, s csalódva, megtörve, a pesszimizmus magányában igyekszik kerülni és feledni az embereket.

Am az, aki fegyelmezett elmével, erős szívvel, úgy veszi az életet, amint van, volt és lesz mindörökké, azt nem riasztják vissza egyes szomorú jelenségek, nem kesereg a romokon, mert aki sokat megért, az sokat megbocsát.

Egy ily különösen nehéz, ellentmondásokkal telt és sötét jelenség az emberi haladás e mai állapotában az a darab középkor, amelyet párba néven, sajnos, annyira ismerünk.

Nem kellene-e megdöbbenünk ama vigasztalan tény előtt, hogy ma, amidőn a haladás szele fékezhetlen rohanással járja át a világ minden részét, amikor szemünk előtt az emberi ész és szív nemes küzdelmei folynak le, építve, teremtve, az emberiség boldogságára s emelésére, ma — mondom — egy vasdarab, vagy egy ólomgolyó lehesen bíró az élet legszentebb kérdésében: a becsületben.

Hogy legfőbb javaink: az élet, egészség, tisztelet ily nyomorult alpra legyenek fektetve, hogy ez legyen a társadalmi létezés, haladhatóság kritériuma.

Valóban kétségbe kellene esnünk nemcsak az emberiség jövője, de azon kérdés fölött is, vajjon a ma megérdemli-e azt az elismerést, a melyben részesítjük, vajjon komoly becsület bír-e ez a nagy

Oh, miért is földeltétek el a legdrágábbat, a legsikerültebbet! Miért nem vártatok még csak egy percet, Isten csudát akart művelni! Egy szikrát, egy szikrát Istenem!...

Hasztalan kívánság, hiába való sóvárgás! Isten veled drága gyermekünk; isten veled!

A sirásó megtette gyászos kütelességét és mi itt ülünk, kitéve a vigasztalásnak!

Lehet-e vigasztalni?

Isten tudja, aki áraszt szomorúságot, zudít fejedre bajt, nyomort és a mikor nem is várod, nem is gondolod, felemel, felmagasztal.

Édes anyám! drága anyám, ki ott porladozol kis unokád közelében, viseld gondját elköltözött szemünk fényének mig eljön az idő, a megváltás órája, amikor újra találkozunk az Ur akaratából.

Sarkadi Ignác.

A török nőkről

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Ha az izlámi nőkre gondolunk, mindannyiszor valami szerencsétlen lény merül fel lelki szemünk előtt, a kit sötét éjszakán egy bürzsákba varrva rabszolgák a Boszporus fenekére eresztenek. Egy locsbanás — és a fiatal szív megszünt dobogni, mert szerelem után epekedett.

Nemcsak ez, de sok más téves fogalom is elterjedt a keleti nők felől, különösen pedig az, hogy a férfiak őket alárendelt lényeknek tekintik és hogy szorosabb vagy lazább természetű rabságban élnek.

A „HETFOI ÉRTESEITŐ” TÁRCZÁJA.

Sirató.

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Levetem saruimat, megtépett ruhámban leülök a földre — gyászolni hét napon át értted drága kis angyalom!

Mint orgyilkos úgy rogtott be csendes fészünkbe az a fojtogató betegség, torkon ragadva téged, ki mindnyájunk öröme; mindnyájunk szive voltál... A te haláloddal meghalt a mi szívünk is: még sírni sem tudunk már utánad.

Hideg borzongás fut végig rajtam, ha visszagondolok arra a tusára, amit megvittál ártatlan virágszálam. A te küzdelmed nagy volt: férfierő is hamarabb megadta volna magát!

Neked erőt adott az élethez való ragaszkodás, az anyácska iránt érzett határtalan szereteted, az az imádat, mely az egész ház minden zugából feléd aradt.

Hideg borzongás fut végig rajtam, ha látom, ha elképzelem az utolsó pillanatot: kis kezeid vonagló görcsök rángatják meg, megtört szemeid tágra nyílnak, egy villanásra megélnékülnek, arczod jobb fele halványárga színbe vegyül, míg a bal vértől piroslik és az utána beállott erős csuklás alatt kékszürkébe csap át, hogy a másodpercenként megmegujuló, lélekszakadó sohaj után

lecsendesüljön az utolsó vihar örökre... Kis szived megtört, ketté pattant!

Milyen szép voltál meghalva is! Arczvonásaid nyugodtak voltak, mint a megpihenő ártatlanságé lehet. Magas homlokodra omló bársony hajad változatlan fényvel ragyogott kialudt lángeszed hideg tanyája felett. Csak piros ajakad, melyből pár nap előtt még illatos pára langyos melege áradt ki felénk, mikor csókra nyujtottad, csak az égett össze feketére a halál borzalmas, kegyetlen csókjától. Csak édes ajakad változott meg felismerhetetlenül!

A milliókat érő mosolyok, világot érő csevegések elrepültek, eltűntek, állandó tanyát ütött helyükön a vonaglás, a fájdalom kinyomata. Menynyit lehetne írni arról az összeégett boldogságról!

Az a fekete macska, mely betegséged berohanása előtt oly sokszor felriasztott édes álmodból, megölt, elrabolt, kilopott a temetőbe!...

Fagyos göröngyök dübögve hullottak egyszerű fakoporsód fedelére... Gyengén öltöztél fel az utolsó utra édes gyöngyvirágom... Anyácska még sem retteg most miattad; teljes lemondással nyugszik bele, hogy letegyenek a fagyos gödörbe, ahol éhesen várnak reád a férgek...

Borzasztó!

A »palotás király, az apa kedvence fagyos gödörben, a férgek között és még csak nem is védheti magát, még csak segítség után sem tud kiáltani!

haladás, avagy üres szemfényvesztés, hiú ön-
ámítás!

A társadalom gyakran brutális viselkedése,
bizony nagyon-nagyon megrendíthetné a fejlődés
igaz értékébe vetett bizodalunkat.

Néha olthatlan vérszomjával, mohó, fanatikus
kegyetlenséggel tör pácát egyes tagjai felett, ki-
tasztja, elűzi köréből, megbélyegzi és megveti az-
ért, mert nem a nyers erőt, vagy buta véletlent
fogadta el bírónak az élet legkomolyabb, legfélteke-
nyebben őrzött nagy kérdéseiben.

Lenézi és kiközösíti azért, mert esetleg
nem akart mély gyászt borítani övéire, vagy tá-
masz és kenyér nélkül hagyni szülőket, nőt és
gyermeket.

Ha pedig kiállanak a becsület patentihozott
mezejére, s épségben távoznak virányairól, felka-
czag a jó társadalom, hát csak ez, csupán ennyi?

Am ha ott marad az egyik, ha a halál mond
az élők közötti viszályban ítéletet, akkor feljajdul
a szerető közvélemény, s panaszos sirámok között
átkozza ki a barbárságot, s különösen a minden
bajnak okozóit: a segédeket.

De holnap új ügy kerül szőnyegre, két jó
ember felhevülve összekap, négy jó ember pedig
kibékíti őket, akkor felzúdul a lovagok büszke
tömege, s ki nem elégtve, éhesen maradván, nem
szégyenli elítélni a kibékült feleket, s kicsinyelni,
helyteleníteni a segédek eljárását, kétségbevonni az
eljárás komolyságát és jóakarátát.

Szomorú kép, de nem elrettentő.

Természetes követelménye a haladó kornak,
hogy a miveltség és felvilágosodás fénye bera-
gyogja a társadalom életét az egész vonalon.

A vérméltó párbajok felelnék meg az embe-
riség haladásának, a civilizációnak, ezek a jövő
előlegezett szellemét képviselik, s lassankint arra
készítik elő a talajt, hogy végre megszűnik egykor
a párbaj, eme képtelenség, ezen szégyenfort a leg-
újabb kor történetében.

Hogy ezt még ma egyesek helytelenítik, meg-
róvják vagy kinevetik, az nem fogja visszaretten-
teni a haladás, az igazság híveit.

Igy volt ez minden új irányval, minden új
igazsággal.

S bármennyire huhogjanak is a társadalom
baglyai, ki fogjuk vinni és el fogjuk érni, hogy a
párbaj ki lesz kuszólválva a művelt társadalom éle-
téből; hogy mikor, az rövid idő kérdése csak.

Garnet angol író e tekintetben igen alapos
kutatásokat és tanulmányokat tett és a Nine-
teenth Century-ben közzétett eredmény bizonyítja,
hogy a fentérintett fogalmak teljesen alaptalanok.

Mindenekelőtt vessük csak tekintetünket a
Koránra; mert azt hiszik általánosan, hogy e
szent könyv a nőt minden emberi jogától, sőt
lelkétől is megfosztotta. A dolog tényleg más-
képen áll.

Azt olvassuk ugyanis a Koránban (IX. 73.)
»Isten a hívőknek: ugy a férfiaknak, mint a nők-
nek folyókkal termékenyített kerteket ígért, hogy
nekik a bájós Édenben boldogságot biztosítson.«
»Az igazhitű férfiaknak és az erényes nőknek az
Isten bocsánatot és gazdag jutalmakat tart készen.«

A »H a d i s«-könyvben olvashatjuk: »Némely
hívők, kik halálom előtt elhunytak, elérték a
menyországot, köztük Khadidja nőm.«

E passzusból ered a tisztelet Mohamed
hitvesei, különösen K h a d i d j a és A i s h i iránt. Az
utóbbit az igazhívők »anyjára«-nak nevezik. Péntek
napján a hívők a »Khotba« nevű imádság végez-
tével a próféta leányáért: »F a t i m á é r t« imá-
doznak.

Mindezek bizonynyal nem történnének meg,
ha a »Korán« a nőnek csak alárendelt viszonyt
biztosítana a vallásban és a társadalomban.

Rendes körülmények között — igaz — a
nők ritkán mennek mecsetekbe, de vannak bizo-
nyos napok, a melyeken a mecsetek a férfiak
számára zárva vannak és kizárólag a nőknek
állanak nyitva.

A nappali mosdásokra vonatkozó előírások
nemcsak a férfiakat, de a nőket egyaránt illetik.
Ugyanugy kell a nőknek is a »namar«-t (5 nappali

Egy szebb jövőnek társadalma nevetni és szá-
nakozni fog felettünk, akik egyidejűleg a léghajó-
ról álmodoztunk, egyik világrészből a másikba be-
széltünk, csodás új találmányokat és eszméket
teremtettünk és párbajoztunk.

Jönne el ez az idő vajha mielőbb, az igazán
lovagias emberek így gondolkoznak és így cselek-
szenek ma is; a vért nem óhajtja más, mint a tár-
sadalom legmiveletlenebb, legbrutálisabb elemei,
akik tényleg egyébre sem valók.

Ha a párbaj egészen megszűnik, akkor lesz
lovagias a társadalom.

Dési Géza.

Építsünk huscsarnokot.

Nagyvárad, november 24.

Pár évvel ezelőtt a városi hatóság ugyancsak
erélyesen hozzálatott, hogy eltüntesse a Szent-
László-térről azokat a hus-sátrakat, amelyek télen-
nyáron a közegészséget veszélyeztetik és szépsézet
szempontból sem volnának megtűrhetők.

Már annyira bevégzett ténynek tekintettük ezt
az üdvös intézkedést, hogy egyes építészek tervet
is készítettek a felállítandó huscsarnokhoz és egyes
iparosok üzlethelyiségeket is béreltek maguknak.

Azonban minálunk minden nehezen és lassan
megy. A hatósági intézkedés fel lett függesztve,
midőn azt végre kellett volna hajtani, a hus-sátrak
még ma is ott disztelenkednek a Szent László-
téren.

Pedig undorító még csak elgondolkodni is a
felett, hogy milyen hus kerül ki abból a sátrakból
a polgárok asztalára.

Például nyáron egy teherhordó szekeren, pis-
kos gyékényvel letakarva szállítják be a hust a
vágóhidról, és hogy a közibe rakott apróléket el
ne veszítsék, ketten, hárman is ráülnek a pecse-
nyének, meg levesnek szánt portékára.

Mikor az ilyen megtiszteltetésben részesült hus-
tömeg aztán a piaci sátrakba kerül, fertőző legyek
dongják körül, a nyári zivatarokat megelőzni szo-
kott szelek porfelhőkkel borítják be és a nap heve
is segít azon, hogy az így bemocskolt, megfertő-
zött hus mihamar erjedésnek induljon.

A tavaszi, őszi és téli időszakban sem menti
meg e nyitott, mozgó sátrakat semmi és senki a
piszoktól és valóban csudálni lehet, hogy ezt az
állapotot egyáltalán megtűrni a közönség.

ima) elmondani, valamint a szenthelyekre elzarán-
dololni és jótéteményeket gyakorolni, mint a
férfiaknak.

Vallás szempontjából tehát férfiak és nők közt
Izlám különbséget nem tesz.

És a jogszokások?

A családapa halálával minden mahomedán
leány a fitestvérekkkel egyformán örököl. A férjnél
levő asszony saját hozományával korlátlanul ren-
delkezik. Férje beleegyezése nélkül örökölhet, és
viszont testálhatja saját vagyonát, akinek csak
tetszik. Ugyazintén szabad neki pört indítani, sőt
személyesen a bíróság előtt is megjelenni.

A mi pedig az elváltást illeti, e tekintetben a
nők a »Korán« részéről kiváló figyelemben ré-
szesülnek. »Átok a férfira — mondja a Korán —
ki egyszerű szeszély miatt feleségét elűzi.«

A Koránon kívül még egy »nekyak« nevű
jogszokás védi a nőt a férfi önkénye ellen. E szo-
kás szerint a férfi, a ki feleségét elűzte, igen nagy
kárpótlást köteles fizetni, s míg ezt le nem fizette,
addig az elválás nem jogérvényes.

Egyébiránt a mahomedán házasság csak há-
rom esetben bontható föl:

1. Ha a házaselek közt czivakodás tapasztal-
ható és a barátok, rokonok részéről történt béki-
tési kísérletek hasztalanoknak bizonyultak. Ez
esetben az elválás közös beleegyezés folytán tör-
ténik és a nőnek jogában áll, mind azt elvinni a
házból, a mi hozományát képezte.

2. Ha a nő a férj részéről tanusított mellőzés
vagy rosz bánásmód miatt panaszt emel és a
panaszt beigazolja. Akkor az elválás törvényesen
kimondatik és a férj köteles a »nekyak«-t ki-
fizetni.

Hogy e mizérián könnyű szerrel lehet segí-
teni, bebizonyította a nagyváradi orthodox izraelita
hitközség, mely praktikus és közegészségi tekintet-
ben kifogástalan huscsarnokokat létesített, anélkül,
hogy ez által akár a fogyasztó közönségre, akár az
iparosokra újabb terhet rótt volna.

Mert ne higye senki, hogy a mészáros- és
hentes-iparosoknak többbe kerülne évenként a hus-
csarnok után fizetendő évi bér, mint az a kiadás,
ami a naponta történő ki- és beköltözködés, hus-
szállítás és helypénzfizetés mellett fölmerül.

A város, különösen most, mikor a vízvezeték
már létesítve van, rendkívül nagy szolgálatot tenne
a közegészségügynek, ha más városok példája után
indulva, felépíttetné a huscsarnokot.

Ezen fontos körülménytől eltekintve, befekte-
tett tőkénének busán élvezhetné kamatait, sőt
merjük állítani, még új jövedelmi forrást is nyit-
hatna általa a közpénztárnak.

A mészáros- és hentes-iparosok szívesen ven-
nék a város ezen intézkedését, mert nem volna
nagyobb kiadásuk, mert a hust tovább tudnák el-
tartani és nem kellene nekik naponta mint a sá-
toros cigányoknak hurczolkodni, lovakat gondozni
és ezen kívül még megmenekülnének attól a majd-
nem elviselhetetlen kellemetlenségektől, melyeket
nyáron a forróság, télen a hideg okoz nekik a
szabad ég alatt.

Azt hisszük, hogy e közérdekben történt fel-
szólalásunk illetékes helyen figyelemre talál és az
érdekelt iparosok meghallgatása mellett rövid idő
alatt ettől az ósdi, és közegészségellenes állapottól
is megszabadul valahára a fejlődésnek indult
Nagyvárad. —i.

A statisztika és szárnyas állatok.

— Fázna az összeírásról. —

Hol, hol nem, volt egyszer egy király, aki
feltette magában, hogy népeit boldogítani fogja.
Azt mondotta, nem nyugszik addig, míg minden
alattvalójának vasárnaponként egy tyuk nem fő a
fazekában. Ezt a királyt navarrai vagy IV. Henrik-
nek hívták. Bizonyosan szerethette ő felsége a tyuk-
hust, hogy a boldogság netovábbjának tartotta a
vasárnaponkénti tyuklevest és tyukhust.

A történelem azután nem emlékezik meg róla,
vajjon sikerült-e ő felségének nagyszabású szándéka,
vagy nem.

Ha nem sikerült, annak nem navarrai Henrik
volt az oka, hanem egyszerűen az, mert abban az

3. Ha a nő férje beleegyezése nélkül kíván
válni: ez megtörténhetik ugyan, csak hogy ez eset-
ben az egész hozománya kárpótlás fejében a férj
tulajdona marad.

Ily körülmények között tehát nem lehet azt
állítani, hogy a török nők rabságban élnek és
viszonyuk a házas életben alárendelt. Sőt a több-
nejűség is csak kevéssé érinti a nőket: mert az
igazhitű mahomedán, a ki a közép- vagy sze-
gényebb osztályhoz tartozik, csak ritka esetben
tart két feleséget, már csak azért is, mert a má-
sodik feleség dupla kiadást okozna neki. A muzul-
mannők éppen ugy, mint nálunk, nem szeretik, ha
a férj fizetésképtelenséggel menti magát.

Nem minden férfi képes második feleségének
külön lakosztályt, rabszolgákat tartani, ruházati
költségeit és apró kiadásait fedezni. Tehát csak a
vagyonosok engedik meg maguknak a többnejű-
séget, s a szegényebb osztálybeli muzulman csak
akkor vesz második feleséget, ha az első nem
örvendeztette meg legalább egy síró babával...

Európai fogalom szerint a mahomedán nők
csak amolyan bábuk, akik egész napon át foglal-
koznak nélkül ostoba játékokkal töltik idejüket, akik
nem mennek sehova és a legnagyobb élvezetet az
illatos edességek és a fényes öltözetekben találják.

Hogy ez mennyire téves fogalom, megzafolja
az a tény, hogy a legtöbb esetben kitűnő gazd-
asszonyok és kötelességeikkel mint anyák és hit-
vesek tökéletesen tisztában vannak.

Sokan közülök kiválóan szellemes teremtesek.
Emlékezzünk csak vissza a történelemben és iro-
dalomban ismerős alakokra, mint: Rubia-el-Adavia
a »jó anya«, Jelalu-d' Din derwis és költő felesége:
Kira Kadin, Kuratn-i-lyen, híres XV. századbéli

időben, midőn ő kormányozott, még aligha voltak olyan nagyszabású statisztikusok, mint most vannak.

Most virágzik a statisztika, mint akár az utszéli gyalog-bodza. Megérhetjük, amint a jelek mutatják, nemsokára, hogy elrendelik a verebek, varjúk, csizék, barázdabillegetők, honvéd- és cserebogarak statisztikába szedését is.

Nem kicsinyeljük mi ezt a tudományt, de mikor azt látjuk, hogy tulságba viszik, hát lehetetlen nem mosolyogni felette.

No de nem erről akarunk beszélni, hanem arról, hogy navarrai Henriknek ha statisztikusai lettek volna, mindjárt főtt volna a sok csirke, tyuk, liba, kácsa minden alattvalója tűzhelyén.

Most, hogy nálunk mező-statisztikát csinálunk, ime van pusztítás a szegény szárnyas állatok között. Vidékről értesülünk, hogy nagy a rémület mindenfelé, mivel összeírják még a csirkefőket is. Mi más czélből, mint hogy a szegény ember adót fizessen attól is? Beszélhetnek a számláló ügynők, amit ők akarnak, a nép nem hisz nekik. Piacunkon is egy idő óta meglehetősen alább szállott az apró jószágok ára, ami azt mutatja, hogy a szegény emberek iparkodnak tudni szárnyasaikon, nehogy adót fizessenek utána.

Ilyen hatása van a statisztikának: pusztul a szárnyas. Vagy maga eszi meg a gazda, vagy eladja, amint tudja.

A mit navarrai vagy IV. Henrik aligha tudott elérni, ime Magyarországon megcsinálja a statisztika s az adóemelésből való rettegés. Hiába hirdetik az utcasarkok, hiába mondják a számláló ügynők, hogy nem adóemelés a cél — népünk nem hisz már az összeírások ártatlanságában.

A senki gyermekei.

Nagyvárad, november 24.

(Δ) A törvénytelen születettek száma évről-évre nő. Különösen nagyobb városokban sok az apátlanul születettek száma. A statisztikus feljegyzi a számot s a moralista megteszi megjegyzéseit, a társadalom pedig napirendre tér a jelenség fölött. Ha koronkint egy-egy emberbarát felszólal, mozgalmat indít, oly csekély kört érdekel az ügy, hogy a megkezdett mozgalom ismét elsimul minden legkisebb eredmény nélkül.

Az ilyen apanélküli gyermekek aztán pusztulnak ezer meg ezer számra. Gondoskodik erről a nyomor, no meg az angyalcsináló nénikék, akiknek viselt dolgairól a lapok törvényszéki rovataiban akárhányszor borzalmas dolgokat lehet olvasni.

költő, Zeyneb a XVI. századbeli muzulman költő életrajzának írója Kiriadi-Zadera stb.

Ne keressük a valódi izlam nőket a szultán, vagy gazdag főurak háremeiben, mert ott csupán a gyűlevész szépségek csoportja található, a szélrózsa minden irányából összeszedve; romlott, könnyelmű és lusta nők lakják a háremeiket.

A rabszolgaság intézménye az izlam tanával merőben ellenkezik, mert ez határozottan kimondja, hogy rabszolgaságban csak hitetleneket, s pedig különösen olyanokat, a kik háboru idején kerülnek az igazhívők fogságába, szabad tartani.

A cserkesznőket, a kik a legnagyobb háremkontingenst szolgáltatják, e törvény alapján rabszolgáknak tekintik. Megjegyzendő azonban, hogy a rabszolgaság fogalma a muzulmanoknál nem foglal magában semmi lealacsonyítót. Az erkölcsi törvény gyámolítja a rabszolgákat, olyannyira, hogy szabad lábra helyezi őket, ha hét éven át egy gazdánál szolgáltak.

A muzulmannőknek annyi kényelmük és kiváltságuk van otthonuk falain belül, hogy a külső szabadság után nem is vágyódnak, annál is inkább, mert az elkülönítés annyira hagyományos és megszokott dolog, hogy átment a vérükbe, hogy ugy szólnán szent szokásnak tekintik azt. Az igaz hitű mahomedán mélyen meg volna sértve, ha férje egy idegen férfit társaságába merészelné vinni.

E szerint tehát a mahomedánok helyzete társadalmi szempontból nem rosszabb a férfiakénál, sőt a mi az elvást, a vagyon- s jogbeli szabadságot illeti, még magasabb fokon állanak, mint a keresztény világban élő társaik.

P. K.

Szegény kis teremtések! Születésük senkinek örömet nem okoz, világra jöttüket bánat és szégyenérzet előzi meg s a kis jövevényt legtöbb esetben megfojtják egy kanál vízben is. Van anya, de hány! aki megteszi. Mintha azok a kis ártatlanok tehetnének arról, hogy a világra jöttek.

Szomorú a házasságon kívül született kisdéd sorsa, származott legyen a társadalomnak bármelyik osztályából: nélkülözik a legfőbb jót, az anyai szeretet áldó melegét, oda kerülnek az angyalcsinálók lelketlen gondozásába. A többit tudjuk. A jobb módú nem türi családjában a „fattyut“, a szegényt pedig kisdédével se szolgáltatba, de még csak napszámba se fogadják s így — még ha szereti is gyermekét, a mi megtörténhetik elvéte — kénytelen másnak gondjaira bízni, nehogy mindketten éhen pusztuljanak el.

Rideg tény, mely lépten-nyomon vádolja a hatalmas államot, vagy a közönyös társadalmat.

No mert hát az állam is mit tesz a lelenzekért? Nagyon, de nagyon keveset. Tétlenül nézi, hogy pusztulnak el évenként ezek meg ezek. Hazánk tetszeleg magának a nagyhatalmi állással, sok milliót költünk a hadseregére és mindenfelére s nincs pár százezer forintunk lelenz-házak fenntartására; az nincs, hanem azért évente mesés összeget fizetünk magyar illetőségű s külföldön tartott, tehát nem is magyar szelvényben nevelt lelenzekért. És a pénzbeli veszteség mellett hol van még az, amelyet ember-anyagban veszünk? A tapasztalás bizonyítja, hogy a külföldön ápolt lelenzek egyrésze ott kint marad, elveszti faji, nemzeti jellegét, egyrésze ha vissza kerül is, itt rokon, név, becsület nélkül elzúllik s szaporítja a proletárok számát.

Ne beszéljenek a moralisták, hogy a lelenzházak az erkölestelenség terjesztői. Ezen már túl vagyunk s ki van mutatva, hogy a feltevés nem áll. Ha pedig a nemzetgazdasági tekineteket vesszük, akkor éppen azon kell lennünk, hogy az ilyen törvénytelen születetteket ne hagyjuk elpusztulni.

Pár évvel ezelőtt egy főúr, gróf T e l e k y Géza indított mozgalmat a lelenz-ügyben s úgy tudjuk: meg is alakították az országos lelenzház-egyesületet; de ez a mozgalom még nem vert olyan mérveket, mint az ügy érdekében szükséges lenne. Nem csodáljuk egyébiránt, ha meggondoljuk, hogy társadalmunk a jótékonyosság terén oly sok oldalról van igénybe véve, hogy terhei mellett, bármennyire akarná is, nem képes minden szükséges intézménynek segítségére menni.

Ilyen körülmények között szeretnők hallani, ha az állam azt mondaná: a senki gyermekei legyenek az enyéim. A nagyobb városokban — egy-egy nagy terület központján — állítson fel lelenzházakat, vagy ily lelenzházak felállításánál legyen segítyére a társadalmi tevékenységnek.

Lelenz-ügyünk rendezetlensége egy fájó seb, amelyet gyógyítani már elodáhatlan kötelesség gyanánt jelentkezik egy olyan állam előtt, amely magát szereti kultur-államnak nevezni.

Nagyváradon ilyen senki gyermeke elpusztul évenként 120—150. Mennyi pusztulhat el Magyarországon! Légió azok száma.

A munka és tunyaság.

— Hugo Viktor. —

Te merő restségből a legfáradalmasabb életmódhoz folyamodol. Naplopó vagy! A legborzasztóbb életmód! Igyekezzél dolgozni. Láttál-e már szövőgépet forgásban? Vigyázni kell, hogy kabátod csücskét meg ne kapja, mert ennél fogva magához ránt és összemorzsol. Ilyen gép a henyesség. Vigyázz, nehogy megkapjon, mert különben rövid idő alatt el fogsz pusztulni. Fordulj el a tunyaságtól, rest ember s menj tenni, cselekedni; ragadd meg magad a fáradhatlan munka keze által, ne légy tétlen. Munkával keresed élelmedet, foglalkozál, teljesítsd kötelességedet.

Nem akarsz? Nem akarsz olyan lenni, mint jóra való embertársaid? Jól van! Majd másképp lesz. A munka jog és törvény s ki azt el akarja kerülni: büntetésül teljesíteni fogja. Ha nem akarsz munkás lenni, rabszolga fogsz lenni. Te nem akarsz túrni a férfiú becsületes faradalmát; mint elítelt izzadni fogsz. Távolról látni fogod, hogy más emberek munkálkodnak s azt képeled, hogy ők nyugosznak. A munkás, az arató, a kepekötő, a kovács és mindenki, aki csak dolgozik, oly fényben fognak előtted feltűnni, mint a paradicsomi boldogok. Minő sugár ragyogja körül a szabadat. Az ekét tartani, a kévét kötni — valódi öröm.

Te rest! kapálj, áss, görddits, fáradj! Semmit nem tenni, ez a cselod? Jól van! Nem lesz hét, nem lesz nap, nem lesz óra, perc, melyben nem roskadozol. Szorongás nélkül semmit sem tehetsz. Minden pillanatban izmaid ropogni fognak. A legegyszerűbb dolog kinzani fog. Az élet szörnyeteggé válik szemében. Menni, jönni, lélekezni, mind rettentő dolog lesz rád nézve.

Tudod-e, hogy semmit nem tenni a leggyászosabb elhatározás? Tétlen élni, a társadalom legét szivni! Ki hasztalan él, az kárára el az emberiségnek. Ez egyenesen a nyomor torkába vezet. Jaj annak, aki elősdi akar lenni! Csak féreg lesz.

Hát hát nem tetszik a munka? Hát csak azt forgasd agyadban, hogy jól egyél, jól igyál és jól aludjál? Vízet fogsz inni, fekete kenyeret enni, bilincsel kezeden hideg deszkán aludni. A tétlenség a börtönbe visz. Ifjan, rózsapirosan, üden, ragyogó szemekkel, fehér fogakkal, ifjú fürtökkel mégysz be s megtörve, görbülve, redőkkel, fogatlan, ősz hajakkal lépsz ki.

Ah! te hamis uton vagy, a semmittevés rossz tanácsot ad; a legterhebb munka a lopás. Hidd ezt nekem s ne hagyd magad meg fogni a restség, tunyaság által. Hogy gazember légy, az nem kényelmes dolog. Sokkal kényelmesebb becsületes embernek lenni.

Gondolkodjál a felett, amiket mondtam s válaszd a jobb részt. A munka jog, de kötelesség is s ezen kötelesség teljesítése ad neked nyugalmat, szabadságot, önérzetet és mindent, a mi egy férfiúnak becses lehet!

A modern haditechnika.

— Léggömb, kerékpár, postagalamb. —

Az utóbbi időben Gérard francia vezérkari százados által eszközölt és bámulatos eredménynyel koronázott kerékpár-kísérletek; több államban föllállított léghajózási állomások; a japán-kinai háboru meglepő tapasztalatai; a lázas tevékenység az angol hadihajó-építő telepeken figyelmünket a modern hadi technika fejlődésére irányítják.

A hadi tudomány kétségkívül lépést tart a civilizációval, habár emberiró céljai az emberiség haladásával ellentétben vannak. Bámulatos, hogy a hadi tudomány minden új találmányt, minden új lépést vegyészeti, gépészeti, művészeti s általános technikai téren mennyire kiaknáz; minden tudományos győzelmet és az emberi ész termékeny törekvéseit azonnal hatalmába keríti.

Ma a léggömb, a kerékpár, a táviró, a postagalamb, a sky, a hadi és így az emberölő eszközök sorába tartoznak. L e g f e l s ő b b h a d u r u n k jelenlétében oly fényes eredménynyel koronázott csehországi (Budweis) és erdélyi (Bánffy-Hunyad), továbbá a Franciaország keleti részén Saussier, Giovaninelli, Jamont, Zulinden stb. táborok részvéte mellett lefolyt nagyszabású hadgyakorlatok, ad oculos mutatták, mily hatalmas és sokoldalú eszközökkel rendelkezik a modern hadi tudomány.

A francia hadgyakorlatok, a melyek szeptember közepén a Mirecourt-i szemlével értek véget, azért is érdekesek, mert 120 ezer katona volt ott összepontositva és mert azon a görög királyfi (Jamont generális mellett) az ismeretes orosz katonai író: Dragomiroff tábornok, kicsói

kormányzó (főhadiszállásban) és általán minden idegen hadsereg képviselői jelen voltak.

E hadgyakorlatok alkalmával kitűnt, mily fontos szerepet játszik a kerékpár a portyázásoknál, a kémszemlélésnél, a hírek gyors továbbításánál; nemkülönben a léggömb, a mely arra szolgál, hogy a nagy hadtestek mozgásait, az indulások kezdetét és irányát figyelemmel kísérrje, a központi táviró irodával szakadatlanul érintkezésben álljon.

A táviró állomással közvetlen huzallal van összekötve, avagy legtöbb esetben a maga szakállára dolgozik, 800—1000 méter magasságból figyelve az ellenséget, míg a földön kerékpárosok vagy lovas küldönczök kísérik; a ledobott jelentéseket felszedik és gyorsan kézbesítik azoknak, akiknek szól. Természetesen az utolsó eset csak ellenséges zónán kívül lehetséges.

Tiszta és derült időben, jó messzelátó segítségével, igen könnyű a léggömbbelieknek minden mozdulatot, még a legkisebb csapatoknál is észrevenniök.

Mikor a csatározó csapat tovább megyen, a léggömb is utána lebeg, úgy hogy szüntelen figyelemmel kísérheti az ellenséget. És az ellenséges csapatok nem bírják e századvégi harcokat ártalmatlanná tenni. Ha egy paradox kifejezéssel élhetünk, azt mondhatjuk, hogy az ellenséget az ily léghajó mozdulatlaná képes tenni és a legszebb stratégiai vagy taktikai eseteket paralizálja.

Katonai szempontból a léggömb igen kényes portéka, nagyon komplikált, drága, de háboru idején a legmészebbre ható szolgálatokat fogja tenni. Mint mozdulatlan léggömb (ballon captif), a mely a hadsereg vagy a hadtest szolgálatában állva, ezt minden ellenséges mozgásról tudósítja, hogy a saját mozgásait rendezni segítse, vagy pedig mint szabad léggömb (ballon libre), a mely az ellenség által elzárt vidékekkel, városokkal, vagy csapatokkal tartja fenn összeköttetését, vagy is az ellenség megfigyelésére indul.

Az utóbbi szerepet a léggömb 1870-ben játszotta Páris és a szabad vidék között — és mondhatni jó sikerrel.

Az előbb említett francia kapitány oly kerékpárt talált föl, a melyvel tarlón vagy más kedvezőtlen talajon is lehet menni. E gép súlya 9 kiló és szét-szedhető. Két kaposcsal a hátra feccsatolható, úgy, hogy a bicikliző katona 2 percz alatt mozgékony, puskával és szuronyal harcoló gyalogossá és veszedelmes ellenfélle változhat át.

A mult hóban hat hét alatt kiképzett, 100 főből álló biciklicsapat gyakorlatai igen kedvező eredményt tüntettek föl, úgy, hogy ez irányban a további fejlődés bizton várható.

A posta-galambokat őseink is ismerték már, de szisztematicus nem tenyésztették és vették igénybe úgy mint jelenleg. A Budapest-Przemysl közötti rekkord fényes eredményei még élénk emlékezetben vannak.

Egy da Campier nevű amerikai tengerész-tiszt által Londonból eleresztett kilencz galamb közül három szerencsésen átkelt az oceanon és az egyik már hatodnapra érte el Bostont, a lefotografált levelekkel együtt.

Az olasz kormány oly posta-galambokat idomított, a melyek Szardínia és az olasz tengerpart közt rendszeres posta-szolgálatot teljesítenek, és ennek következtében az óriási pénzbe kerülő tenger alatti villamos huzalok berendezése nélkülözhető. A 450 kilométernyi utat Nápolyba a galambok kilencz óra alatt teszik meg, Rómába 6 óra alatt. Miután a tengeren iránytmutató jelek nincsenek és miután tapasztalat szerint a galambok még a legnagyobb zivatarban és szélvészben sem tértek el az iránytól, azt kell hinni, hogy e kedves madarak ösztönszerűleg találják el a helyes irányt, melyen haladniuk kell. A hetekig, sőt hónapokig hír nélkül maradó, ellenség által elzárt városok már ezentul csak a mesék világába fognak tartozni.

Ezen óriási, minden vonalon észrevehető haladással szemben igazat kell adni azoknak, a kik azt állítják, hogy a hadi technika folytonos fejlődésének következménye végre a hadviselés lehetlenné és a hadi tudomány fölöslegessé fog válni. A hadi technika tökéletesedése a világbékének lényeges garanciát nyújt, mert okvetlen eljön az idő, a mikor a hadviselés lehetlenség számba megy.

Qui vivra verra!

Perényi Kelemen.

Óra, ékszer és drágakövek.

ERTLER MÁRKUS

Bémer-tér,

ifj. Kohn Sámuel üzletével szemben.

Uj, legolcsóbb bevásárlási forrás!

A jubileumi képcsoport.

— A tisztviselők barátjától. —

A városi tisztviselők fizetés rendezésére vonatkozólag Ragány János főszámvevő tollából a „Hétfői Értesítő” igen érdekes cikket hozott mutatószámában és azt hittük, hogy ezen hiteles adatok nyomán a tisztviselők óhaj-tása a költségvetés keretében teljesülni fog.

Amint az alábbi sorokból kiolvassuk, reményünkben csalatkoztunk. Időszerűnek és megfigyelésre méltónak találjuk az alábbi közleményt és ajánljuk a közgyűlés vezérférjainak figyelmébe.

A tisztviselők barátja ezeket írja:

Megálltam a napokban egy kirakat előtt és gyönyörködve néztem azt a fénykép-csoportozatot, mely a polgármester jubileumára került ki Fekete Sándor udvari fényképész műterméből.

A városi tisztikar békés egyetértésben, vidor hangulatban. Mindegyik tisztviselő arcáról a megelégedés sugárzik felém. Hogy is lenne ez másképp, mikor a polgármesternek szánt album számára készitendő arcképhez kell leülni a fényképész elé; csak nem lehet ilyenkor a felett buslakodni, hogy oda a drágasági pótlék, oda a fizetésemelés . . .

És amint ezt a kedélyes, megelégedett képcsoportot nézegettem, egy tisztviselő ütött hátam megett a vállamra. Visszafordultam, de nem volt időm, hogy kérdést intézzek hozzá, ő kezdett beszélni, idegesen, a lihegéstől szakadozottan.

— Nem látta X-et, mindenütt keresik, mert a takarékpénztárnál lejárt a váltója és ha öt óráig nem rendezi, megovatólják.

Rámutatott az egyik arcképre:

— Nézze, ott mosolyog . . .

A tréfa roszul esett az én barátomnak és szomoruan kezdte beszélni, hogy ő ellene meg kitűzték az árverést és már maholnap megkopaszodik a sok anyagi gondtól.

Mintha csak rendezve lett volna a jelenet, mellettünk termett egy harmadik férfi is, aki szintén városi tisztviselő. Abba hagytuk a beszélgetést és áttértünk egy másik témára.

Beszéltünk politikáról, korrupcióról, társadalmi kérdésekről, a végén ismét csak a városi tisztviselők sanyaru helyzetére tértünk vissza.

Érdekes dolgokat beszélt el nekem ez a tisztviselő; érdemes a nyilvánosság elé bocsátani, hátha így mégis komolyabban veszi a törvényhatóság a városi tisztikar fizetésének tervbe vett rendezését. Ezt beszélte:

— Ma délben hazamegyek a hivatalból, elébem jöttek a gyermekek és mint akik nem ismerik még az élet bajait, vidoran, ugrándozva nyújtották felém a leveleket, amiket a levélhordó hozott.

Felbontom az egyiket. Meghívják az apróságokat a kolonba. Felbontom a másikat, komolyan figyelmeztetnek, hogy a bolti adósságot 8 nap alatt kifizessem, ellenkező esetben beperelnek.

A harmadik a biztosító intézet figyelmeztető levele; a negyedik a szabó udvarias felszólítása, a polgári kör, szepitési egylet és az ég tudja, minő körök és egyletek szolgálai által ott hagyott fizetési intések és egy nyitott értesítés az adóhivataltól arról, hogy az árverés ellenem ki van tűzve cseléd-adó miatt.

Egy napra ennyi meglepetés; ez mégis sok! Leülök az ebédhez, szegény feleségem el sem tudja képzelni, hogy miért nincs étvágyam. Faggat, de én nem merek szólni, nehogy őket is busítsam.

Az idő közeledik a télhez; a családnak téli ruha kell; kérdés a szabók előtt lesz-e még emberség. A lakbért is le kell tenni, mert már lejárt az ideje, bizonyos váltók is fedezendők volnának és az idén elestünk attól a kis drágasági pótléktól is.

Hiába takarékoskodunk. A piac drága, a tisztviselő nem zárkozhatik el teljesen a társadalomtól sem és abból a 700—800 forint évi fizetésből még az ilyen kis hivatalnoknak sem lehet megélni . . .

Itt abba hagyta a szót és nézte az elegáns aszfaltot, melyen végig sétáltunk . . .

És vajjon melyik tisztviselő tud kijönni a fizetéséből? Talán egy, kettő. Azok is privát vagyomból pótolják a deficitet, vagy nőtlen emberek, a kiknek nem kell családot tartani.

Ragány János főszámvevő hitelt érdemlő adatokkal bizonyította be e lapok hasábjain, hogy a városi tisztviselők és alkalmazottak fizetésrendezése keresztülvihető anélkül, hogy a közköltőt emelni kellene.

De ha ehhez a módhoz kellene is nyulni, meg vagyok győződve, hogy az a polgárság, mely úgy tud lelkesedni a tisztviselőjéért, mint azt a jubileum napján tapasztaltuk, nem riadna vissza attól a csekély áldozattól, melyet fizetésrendezés czimén közköltő alakjában tőle követelnénk.

Tekintetes törvényhatósági bizottság, csak a legnagyobb elismeréssel és köszönettel lehet megemlékezni arról a lélekelmelő ünnepélyről, melyet a polgármester jubileuma alkalmából rendeztél, de csak akkor lesz örökké emlékezetes e fényes cselekedet, ha a polgármester hű és kitartó munkatársairól sem feledkezel meg.

Móddobban áll, hogy a városi tisztviselőknek az idén ne legyen ujra szomorú karácsonyuk . . .

K. M.

A gentleman.

— Apróság. —

Pöffeszkedő, hányveti modor, kifogástalan pantalló, mellény, nyakkendő s jól vattirozott kabát stb. stb. Ime a fin de siècle gentleman-je. Tehát csak külsőség. Vajon ugy-e?

Széchenyi másban látja a gentleman-t. Szerinte a gentleman nem képzelhető finom modor, mások iránt való gyöngédség, műveltség s bizonyos külsőségek nélkül, de ép oly kevéssé belső előkelőség, az érület, gondolkodás és cselekvés nemessége nélkül. Az előbbi tulajdonságokat megadhatja a nevelés, emezek a jellem adományai, melyek nélkül lehet valaki nagy ur, de gentleman soha.

Lényege az, hogy lenni s nem látszani akar s valamint tiszta fehér ruhát nem az emberek kedvéért ölt, hanem mert rá nézve szükség s ugyan azt tenné, ha egy pusztaszigeten laknék, hol senki nem látja: úgy erkölcsi szempontból sem cselekszik vagy mulaszt valamit az emberek itéletére való tekintetből, hanem azért, mert azt hiszi, hogy a tisztesség elönmagának tartozik.

Kitűnő orpheum

a „CSARNOK” kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hideg ételek, kitűnő italok, pontos kiszolgálás.

Nem lesz állandó színház.

Nagyvárad, november 24.

Egyelőre nem. Miért? Mert az állandó színház Nagyváradon idő előtti. Erről szándékom röviden írni és csak rámutatni az okok közül egyiket kardinális jelentőségűre.

Jelen cikk talán komikusnak fog feltűnni most már, a midőn az állandó színház létesítésének kérdése végleg megoldott s azt a belügyminiszter is approbálta; de mert a komikum határos a tragikummal s mert a kérdést komoly oldaláról fogom hirtelenében megdézsmálni, inkább meggondolandó s nem pedig megmosolyogni való lesz az. Különben Nagyváradon állandó színházat most létesíteni már magában véve: tragikomédia. Annak kivitele most a pénzhány, az általános elszegényedés, a mindig szaporodó közterhek viselésének nehézségei közepette és ellenére: komikum, az adózó polgárság tömegével, ennek helyzetével szemben: tragikum. Egyrészt elfogultság, előszeretettel specziális dolgok iránt, másrészt korlátlan optimizmus kellett ahhoz, hogy a jelenlegi kedvezőtlen konstellációk figyelmen kívül hagyása mellett, azoknak ellenére is az

állandó színház, ezen nem szükséges, csak élvezeti, luxus intézmény létesítése elhatározatott.

De mindegy, az állandó színház most már létesülni fog; fölösleges ellene a disputa.

Midőn azt mondom, hogy: nem lesz állandó színház, nem azt értem, hogy ne legyen, vagy hogy nem lesz állandó színház-épület, ezt mondani most is még, igazán nevetséges volna. Én az eszköz helyett a célt értem, t. i. azt, hogy Nagyváradon egyelőre, 2—3 évtizeden belül nem lesz állandó színház-épület.

Most áttérek a miért-re.

Mondják, hogy városunk mindentekintetben fejlődik. Lehet és talán igaz. De a fejlődésnek, az általános jólétnek azon stádiumára még nem jutott el, hogy állandó, helyesebben mondva téli (ősztől tavaszig) színművészetnek is létet biztosítson. Aztán meg az állandó (téli) színművészet a mi közönségünknek ez idő szerint nem konvenial. Csalódnak azok, kik az ellenkezőt hiszik, remélik. A téli családi esték, a séta-hangversenyek, a táncziskolák, a kolonok, a tánczestélyek, bálók, a melyeknek — a szokás miatt — inkább hódol és fog évekig még hódolni a közönség java, nagy része, előbb valók leendenek a színház látogatásnál; a nép, a plebsz tömege pedig a téli (ősztől-tavaszig) szórakozás miatt fog visszamaradni és így csak igen kis kontingense a közönségnek lesz hű a színházhoz is. Ez az egyik.

A másik?

Tény az, hogy miként a színmű-irodalom, úgy a színészet terén is decadenca tapasztalható; fellendülés csak jó idő múlva lesz. Az igényeket kielégíteni tudó színész-erők el-megfogytak, a néhány kitünő és a többi valamire való tehetségnek a székes-főváros az emporiuma, kivüle: a vidéken a színész-erők tömegének kinos a vergődése. Legalább is egy évtized kell, hogy új tehetségek fejlődjenek, váljanak ki a küzdőterre. Az, hogy nem lesznek igényeket kielégítő színész-erők állandó színházunkhoz, ezen körülmény nagy visszahatással fog lenni közönségünk színművészet i pártolására is, hatványozni fogja a közönyt és nagy segélyre leend az előbb felsorolt egyéb téli szórakozásoknak abban, hogy ezek a maguk részére kössék le még inkább, sőt továbbra is a számottevő közönséget.

Minthogy más várossal társulás, szövetkezés a színészet érdekében vajmi keveset fog segíteni a vajudó állapoton, mi következik be majd még inkább? Az, hogy nagy áldozatra leend szükség, ha elérni akarjuk azt is, hogy színművészet legyen állandó színházunkban. Az, hogy a társadalom teljes erővel, a színelőadások látogatásával nem jó segítségre, még nem lenne baj az átmeneti idő alatt, ha a város, mint jogi-személy a közpénztárból nyújtani tudná a szükséglenő anyagi segélyt, de ám erre ez idő szerint, még inkább később egy-két évtizeden át nincs kilátás. A vízvezeték, lovassági, tűzészeti laktanyák, város-ház, elemi iskolák, ipariskola, csatornázás stb. stb. a közterheket annyira emelni fogják, hogy luxus célra is kiadást tenni, ha keveset is, lehetetlenség lesz. Szóval a színművészet a megkívántató segély, anyagi támogatás nélkül fog maradni és a végeredmény leend az: hogy állandó színházunkban nem lesz meg a reményelt színművészet.

Bátran jósolhatjuk az állandó színház ily értelemben való bukását azon ideig, a midőn egyrészt a szokásai ből kibontakozott a társadalom: a közönség, másrészt a város oda jutnak, azon ponton lesznek, hogy reális, biztos alapot adhatnak az állandó színháznak, abban a színművészetnek. Ehhez ám évek kellene és éppen ezért nagy tévedés volt az állandó színházat már most minden áron akarni, és létesíteni. Észszerű lett volna azt későbbre hagyni.

A polgármagy urnak husz éves jubileumán a városi törvényhatósági bizottság ünnepi jeles szónoka hangoztatta, hogy a jövő fogja megmutatni, ha vajjon a polgármagy urnak volt-e igaza, ki az állandó színházat ellenezte csupán azért, mert fináncziális nehézségeket látott a jövőben; előre látta azokat, a melyek az állandó színház, állandó színművészet fenntartása iránt kételyeket méltán támaszthattak; vagy pedig a törvényhatósági bizottságnak, mely — mi mondjuk így — optimizmusban van a jövő tekintetében?

No hát, mi hisszük és reméljük, hogy a jövő legalább is egy évtizeden belül a polgármagy urnak adja meg az igazat.

Sztarill János.

Czigány-zene

minden szerdán, pénteken este és vasárnap délután

a „ZÖLDFÁ“-kávéházban.

Pontos kiszolgálás.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cséke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beel, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Baród, hétfőn.
B.-Püspöki,	N.-Léta, csütörtökön.
B.-Büszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrös, kedd.
Diószeg, szerda.	Piskot, szerda.
Élesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Erminályfalva, csütörtök.	Szatárd, szerda.
Feketeleő, hétfő.	Szent-Jobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Székelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komád, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok:

Székelyhid november 28. és 29. — Mezötelegd decz. 4. — Cséffa decz. 5. — Vaskoh deczember 6. — Diószeg decz. 11. — Élesd decz. 12 és 13. — Sarkad decz 14 és 15. — Tenke deczember 23.

A „Bazár“-étteremben

minden csütörtök és vasárnap

czigányzene.

Kitünő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

Földbérleti ügyünkről.

Nagyvárad, november 24.

Nagyvárad város közönsége dicsekedhetik azzal, hogy míg a város lakosainak alig akad a szőlőhegyeken kívül művelni való földje, addig neki van a város határában haszonbérbe adandó földje elég.

Tizenegy éve mult el, a mióta a város földjei haszonbérbe voltak adva és az elmúlt idő megtanította a város iparos-polgárait arra, hogy az egykori nagy hősködés, mely a mi földünk-et nem akarta engedni másnak, a szigorubb bérleti rendszer és fizetési kötelezettség mellett kárara van azoknak, kik nem a földműveléshez, hanem az iparhoz szoktak és nem a földművelésre, hanem az iparra vannak szorítva.

Az iparos-polgárnak nincs ideje és módja a szántásvetésre, fizetett ekével és napszámmal dolgoztatni és jól, olyan drága, hogy nem egy polgártársunk vagyoni romlását idézte elő.

Ehez nem kellett más, mint a 11 év alatt néhány rossz esztendő és kész volt a nyomoruság.

Az iparos-polgár ilyenkor szidta a várost, mely a pénzt követeli és szidta az időt, mely nem akart jó termést adni, szidta a vásárt, mely nem akart jövedelmet adni.

A lefolyt 11 év alatt épen az iparos-polgártársak által haszonbérbe vett földek változtattak gazdát és ritka kivétellel oda kerültek a földek, a hova valók, a földművelők kezébe.

A 11 év keserves tapasztalata nem zárja ki azt, hogy újból meg ne kíséreljék sokan az iparos-polgárok közül a jövő évben bekövetkező árverés-kor a haszonbérletet.

A város közönsége ennek ellent nem állhat. Hogyan is állhatna, mikor itt első és főfel-tétel, hogy a városi pénztárba minél nagyobb összeg folyjon be és szaporítsa a nagy közönség terhének könnyítését.

Mert minden garas, ami az előirányzott haszonbéri összegben felül az árverés alkalmával befolyik a városi pénztárba, az adófizető közönség terhének könnyítésére szolgál.

Azonban nem szabad figyelmen kívül hagyunk azokat, kik a szőlők elpusztulása után közönség telepedtek az egykori szőlőket szántóföldekké alakították át.

Ezek, ha jól megfigyeltem, a hegyről lefognak jönni, a földek haszonbérét verni s így emelni fogják, mert két kezük munkáját s igavonóik dolgát nem fogják kimélni.

A földművelő a földnek feltörésénél sokkal kevesebbel beéri, mint az iparos, sokkal kevesebb munkával nagyobb eredményt mutat és a termési év végén biztosabban számíthat nagyobb haszonra, mint az, akít hivatása csakis kapkodásra kényszerít a földművelésnél.

Ehez járul még az is, hogy a belterjes gazdálkodás fejlődésének következtében a vidéki földművelők is haszonbérre keresésére vannak utalva.

Ezek a hosszabb bérletet előnyösebbnek tekintik, mint a napszámos munkát, mely a jövedelmét nem biztosítja.

A vidék tehát nagyobb arányban fogja Nagyváradra küldeni egyes embereit az árveréshez mint ezelőtt, amikor a város polgárai képesek voltak a földhasználatnál ama szigorú feltételt kieszközölni, hogy vidéki ember nem haszonbérrelhet Nagyváradon e város földjeiből.

Czél szerű lesz magának a városnak a hosszabb bérleti rendszer mellett arra is pontosan felügyelni, hogy a haszonbérlek a föld, vagyis talajjavítás kötelezettségét szigoruan betartsák, mert így a haszonbérlet jövedelme emelkedni fog.

A városi földek haszonbérbe adása kell, hogy a jövő évben, legfelébb június hónap végeig megtörténjék.

Dus László.

Előfizetési felhívás.

„HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ cím alatt egy heti lapot alapítottam, melynek mutatószámok már megjelentek.

A mutatószámokból kitünik, hogy politikával nem foglalkozunk, ellenben mint társadalmi közlöny teljes odaadással kívánjuk szolgálni Nagyvárad és Biharvármegye érdekeit mindenkor, ha a közvélemény hamisítatlan megnyilatkozására lesz szükség.

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ 14 oldalnyi terjedelemben jelent meg és aktuális, érdekes cikkein kívül, a vasárnapi eseményeket — még a legújabb politikai híreket is — regisztrálta és fogja közölni a jövőben is.

A vidéken egyetlen lap sem indult meg olyan pártfogás mellett, mint a „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“; kitünő nevű muukatársak egész serege támogatja a „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“-t és igazolja a pártfogást ezenkívül többek között az is, hogy eddig több mint 40 állandó hirdetés érkezett a kiadóhivatalba közlés végett.

A kiadóhivatali teendőkkel Lászkay Ármán jönevű könyvnyomdáját bízom meg és így joggal hihetem, hogy előfizetím igényei pontosan ki lesznek elégítve.

Remélem, hogy a „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ részint azért, mert irányánál fogva is hézagpótló, részint azért, mert vele egyidőben semmiféle hírlap sem jelenik meg és végre azért is, mert rendkívül olcsó, az olvasó közönség részéről szintén oly pártfogásban fog részesülni, mint aminővel a hirdető közönség körében találkozott.

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Midőn még jóleső önérettel hivatkozhatom arra, hogy a fővárosi és nagyváradai sajtó a legmelegebben emlékezett meg a „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ mutatószámairól, lapomat az olvasó közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva, vagyok Nagyvárad, 1895, november hó.

Sarkadi Ignác.

felelős szerkesztő és laptulajdonos.

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy óra . . . frt 40 kr. Félévre . . . 2 frt — kr.
Negyedévre . 1 frt — kr. Egész évre . 4 frt — kr.

Dietrich J. és Fiacs. és kir. udvari szállítók
budapesti cég**Tea-, Rum- és Cognac**bizományi raktára
NAGYVÁRADONOlaszi, Fő-utca, **KISS DÁVID** urnál a különlegességi tőzsde mellett.**A nagyváradai sörgyár.**

Nagyvárad, november 24.

Nagyvárad városának a szomszédos pecze-szöllősi határban — alig pár kilométernyire a várostól — évekkkel ezelőtt volt egy sörgyára, melylyel azonban felhagytak, amelynek épületei, pinczéje ez idő szerint a pusztulás legszánandóbb képét mutatják. E mellett a sörgyár mellett van még 9 holdnyi föld, melyet a város haszonbérbe adott évi 250 forintért.

Míg a földet a haszonbérbe használta, a sörgyár épületeiben csak az idő gazdálkodott folytonos rombolásaival.

Tudvalevőleg ezt a sörgyárat, vagy is inkább romot és tartozékait pár hóval ezelőtt a törvényhatósági bizottság örök áron eladta egy bécsi cégnek, még pedig olyan kikötéssel, hogy ott csakis sörgyárat tartozik feállítani.

A vételi ár 10500 forint volt, amelyet a bécsi vásárló már hiány nélkül lefizetett Nagyvárad-város házi pénztárába.

Jó vásárt csinált a város, mert hiszen a 10500 forint kamatja 5 százalékkal számítva felülmúlja az eddigi bérösszeg kétszeresét; de nem rossz vásárt csinált a bécsi vevő se, mert hiszen, habár romokban is, olyan épületeket, olyan pinczét kapott, amelyek kellő kijavítással éppen alkalmasak egy sörgyár felállítására.

Az eladott birtokot Papp János gazdasági tanácsnok pár nap előtt már át is adta az új tulajdonosnak, aki kora tavasszal hozzá kezd az építkezéshez s a sörgyárat még a jövő év május havában üzembe hozza.

Nekünk, nagyváradiaknak, akiknek határa alig van, csak örvideni lehet azon, hogy gyáraink száma egygyel ismét szaporodni fog, mert tagadhatatlan, hogy a nagyobb mérvben szaporodó szegényebb népek alig vagyunk képesek valamelyes munkát adni.

Ha csak ez az előnye lenne is a sörgyárnak s közvetve nem is hozna jövedelmet a városi pénztárnak, már ez maga elegendő arra, hogy a város elhatározását helyeseljük. Pedig ne feledjük, hogy emellett még az árpatermelő gazdaközönségnek mód nyújtatik természetmánya értékesítésére.

Azt sem tartjuk lehetetlenségnek, hogy a nagyváradai szőlőhegyek alkalmasak lesznek komló-termelésre. E tekintetben nem árt annak idejében a kísérletezés. Ha betalál útni, keresetforrást nyithatnak maguknak azon szegényebb szőlőtulajdonosok, akiknek nincsen anyagi tehetségük arra, hogy a fioxera pusztításai folytán évek óta parlagon heverő hegyi földjeiket szőlővel ültessék be.

Csehország a-komló-termelésből sok milliót tud produkálni; nem tartjuk lehetetlennek, hogy nálunk ezen sörgyártáshoz szükséges növény meghonosodjék kellő gondozás mellett.

Bár úgy lenne, amint óhajtjuk. Sok szegény ember kaphatna ismét munkát, munkája után kenyeret.

Ezért a sörgyár építését, berendezését, üzembe vételét várva várjuk.

Gambrinus.**A heti krónikából.**

— Részletek. —

Gazdasági szempontból nagy örömet keltett az a hír, hogy a budapesti börzén a medió-leszámolás eredménye oly kedvezően ütött ki. Egy millió hétszáz ezer forint differencia mellett egy fizetéseképtelenség sem történt, a mi ritka esemény-számba megy s gazdasági körökben jóleső örömet okoz.

*

A László-malomban sztrájk ütött ki, de a milyen váratlanul keletkezett, éppen oly hirtelen szűnt meg. A munkások magasabb bért követeltek, illetve a régi bér visszaállítását óhajtották. Az igazgatóság megígérte, hogy kérelmüket méltányos bánásmódban fogja részesíteni, s így a „sztrájk“ békés uton nyert elintézését.

*

A kir. curia minapi ítélete nagy szomorúságot hozott Farao öt ivadéka. Ezek a barna gyerekek pár évvel ezelőtt 72 krt raboltak el néhány vásáros embertől, s ezért a büntetért összesen 33 évi fegyházat kaptak. Az ítélet szigorja abban leli magyarázatát, hogy a curia rablásnak minősítette a 72 kr. eltulajdonítását.

*

A Nagy-piacz-tér ismét egy hatalmas épülettel gazdagodott. A real- és polgári iskola készen áll, s a felülvizsgáló bizottságnak csak az átvételt kell eszközölnie.

*

Szeged városa fényesen bizonyította be, hogy a magyarok is tudnak áldozni a művészetért és méltányolni tudják nagyjaik működését. A szegedi törvényhatósági bizottság elhatározta, hogy Munkácsy Mihály Honfoglalásának a vázlatát 25,000 frtért fogja megvásárolni. Ha Szeged példáját a többi városok is követnék, akkor a magyar művészeknek nem kellene hazájukon kívül „profétáskodniok.“

*

A budapesti törvényszék nagy érdeklődés mellett hirdette ki az ítéletet a Takács-perben. Takács Zoltán sikkasztásban való részességért 5 évi börtönt és öt évi hivatalvesztést, Takácsné pedig organdzságért 1 évi börtönt kapott. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, de Takács és anyja felebbeztek. Bereczet a perújítással elutasította a törvényszék. Az ítélet erkölcsileg is rendkívül lesújtó volt Takácsra nézve, a ki intelligens ember letére annyira elvetemedett, hogy aljas hazugsággal akart kibúvót találni, sőt gyenge elméjének szimulálta magát.

*

Vambéry Ármán, világhírű orientálistánk december 5—15. időközén az izr. nőgyeleti elnöknő meghívása folytán Nagyvárad vendége lesz. Érdekléljünk a felolvasás elé.

*

Vilmos német császár a millenium alkalmából visszaajándékozta a magyar kornánynak a berlini múzeum magyar-történelmi vonatkozású régiségeit.

*

Megkezdődtek a kolonok. Aranyos kedélyű, apró, bokorugró szoknyás angyalkák lettenek végig boldogan a parketten, ahol a „férfiak“ ugyancsak teszik a szepet a „kis“ nagyságáéknak. És milyen művészi tapintattal, minő éleslátással kell annak birni, aki összeállítja az ilyen kolonokba meghívott vendégek névsorát.

És ez az éleslátás, ez a tapintat jellemzi Neufeld Béla táncmestert, akinek kolonjaiból számúzva van a fessőség, a gög és ezért olyan kedélyes, olyan sikerült minden esteje.

Ha rajtuk állana, Neufeld Béla táncmesternek ezen a téren szerzett érdemeinek elismerésül szívesen adományoznók a tudori diplomát.

Szerkesztői üzenetek.

L. N. Helyben. Ki az a Perényi Kelemen? Röviden azt válaszolhatnók, hogy szolgálaton kívüli állományba helyezett huszárkapitány és béga-szentgyörgyi postamester. Azonban Ön — úgy vesszük ki sorából — nem a huszárkapitány, nem a postamester iránt érdeklődik: önt az író érdekli inkább. Az író, aki olyan okos, csinos kis tárczát irt lapunkban. Az író, a mi kedves munkatársunkat meg fogja ismerni teljesen, csak legyen egy kis türelemmel. Ma is találkozik nevével a „Hétfői Értesítő“-ben és találkozni fog jövőre is igen gyakran. Egyéb iránt Perényi nevében is köszönjük az érdeklődést.

B. Géza urnak Budapest. Nem kapta levelünket?

Biztosított Bécs. A „New-York“ eljárását mi sem helyeseljük, mert az európai biztosító intézetek kivétel nélkül mind szívesen adnak kölcsönöket a náluk biztosítottaknak kötvényeire. Hogy az ő magatartásukból azt lehetne következtetni, mintha azok a kikürtölt milliók csak a papíron volnának, lehet egyéni felfogás, de ezen tényükből még nem lehet határozottan állítani.

B. M. Arad. Türelmetlenül várjuk az ígért sorokat.

F. I. Vaskoh. Ott nem történik semmi, ami megéneklésre méltó?

S. Gy. Dobrest. Reméljük, hogy azok az urak most már rendesen kapták a lapot; ha nem, tessék egy levelezőlapon tudatni.

N. Gy. N. Szalonta. Válaszodat várjuk

Szöke leány. Helyben. A rejtvény helyesen van szerkesztve, a kidolgozása azonban nagyon kezdetleges. Teljesen átírva talán megállhatna. Kérünk valami jobbat; ezt udvariasságból félretettük.

VASUTI KÖZLEKEDÉS.**Gyorsvonatok.**

Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Budapest.		Budapest — Nagyvárad.	
Veleceze indul	2 14 8 33	Nagyvárad érkezik	2 12 7 08
Nagyvárad ind	2 26 8 43		
Nagyvárad — Kolozsvár.		Kolozsvár — Nagyvárad.	
Nagyvárad ind.	2 20 7 15	Nagyvárad érkezik	2 19 8 38
		Veleceze érkezik	2 14 8 33

Egyéb vonatok.

Indulnak:			
Nagyvárad — Budapest.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Veleceze indul	10 37	11 10	—
Nagyvárad indul	11 04	11 32	2 22

Indulnak:			
Nagyvárad — Szeged.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul	4 25	7 30	10 20

Indulnak:			
Nagyvárad — Kolozsvár.			
	Személyvonat	V. v.	
Nagyvárad indul	2 06	3 58	12 05
Veleceze indul	2 30	4 05	12 14

Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Arad.		N.-Várad — Kót — Gyoma.	
	Sz. v.		Sz. v. V. v.
Nagyvárad ind.	4 25	Nagyvárad ind.	6 55 1 40

Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Érmihályfalva.		Nagyvárad — Belényes — Vaskóh.	
	V. v. V. v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad ind.	6 45 4 35	Nagyvárad ind.	4 25 1 48
		Veleceze indul	4 38 2 01

Érkeznek:			
Budapest — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	1 48	7 15	3 42
Veleceze	2 12	—	4 04

Indulnak:			
Szeged — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	9 32	8 30	5 30

Indulnak:			
Kolozsvár — Nagyvárad.			
	Személyvonat	V. v.	
Veleceze érkezik	10 37	11 10	7 51
Nagyvárad érkezik	10 44	11 17	8 00

Indulnak:		Érkeznek:	
Arad — Nagyvárad.		Gyoma — Kót — N.-Várad.	
	Sz. v.		V. v. V. v.
Nagyvárad érkezik	9 31	Nagyvárad érkezik	10 05 8 00

Indulnak:		Érkeznek:	
Érmiályfalva — Nagyvárad.		Vaskóh — Belényes — Nagyvárad.	
	Vegyes v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad érkezik	8 10 9 14	Veleceze érkezik	10 53 8 58
		Nagyvárad érkezik	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p.-ig terjedő **éjjeli időt** jelzik.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvasó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitűnő és szolid cégek névsorát, akiknek hirdetéseiből bő értesülést lehet szerezni a legelőszőbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiké gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szabó) 21. sz.

Breitner József (petroleum - főraktár) Közép (Páve)-utca 40. sz.

Czegléd Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda) 6. szám.

Erődi Herman (czukrász) 9. sz.
 Farkas József (mükertész) 18. sz.
 Flegmann Armin (női confection) 20. sz.
 Freyberger Albert (női divat) 23. sz.
 Friedländer Herman (divatáru üzlet) 35. sz.
 Grósz Henrik (női confection) 7. sz.
 Hönigsberg N. F. (fűszerkeres.) 2. sz.
 Jiraszek és Krausz (mész és tűzifa) 17. sz.
 Ifj. Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.
 Kunz József és társa (női divat) 1. sz.
 Leitner Lázár (divatáruház) 14. sz.
 Légszeszgyár 30. sz.
 Leitner Márton (női divat) 15. sz.
 Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.
 Moskovits A. és fiai (lisztraktár) 28. sz.
 Meumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.
 Nemes Mihály (női confection) 3. sz.
 Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.
 Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.
 Stern Herman („Korona“ kávéház) 29. sz.
 Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.
 Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.
 Szilárdy és társa (férfiszabó) 11. sz.
 Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.
 Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.
 Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.
 Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.
 Wallerstein Ferencz (butorkereskedő) 22. sz.
 Weinstock Fülöp (ékszerész és órás) 25. sz.
 Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
 Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Értesítés.

T. tagjaink b. tudomására hozzuk, hogy **nagyváradai főnkunk** működését f. hó 17-én megkezdette. — Egyesületi orvosok: Dr. Kazay Kálmán ur (Szt.-János-utca 458/70. sz. Rendel d. e. 8-9-ig, d. u. 2-4 óráig.) Dr. Weisz Márton ur (N.-Piacztér. Rendel: d. e. 7-8 g, d. u. 2-4 óráig.) Gyógyszertárak: Nagyvárad összes gyógyszerárjai. Az egyesület főirodája: **Nagy-magyar-utca 363. sz. a.**, hol tagok folyton felvétetnek. 1437

„**Báró Hirsch Mór**“

jótekonysági és önszegélyző-egyesület.

Az államtól engedélyezett

Magyar Osztály-Sorsjáték

az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából Budapestesten.

90,000 sorsjeggyel, 21,490 nyereménnyel és egy díjjal.

Huzás Budapestesten

1895. év december hó 6-ától 14-ig.

A vételsorsjegyeket:

80.— 8.— 4.— koronáért
 $\frac{1}{1}$ (egy egész) $\frac{1}{10}$ (egy tízed) $\frac{1}{20}$ (egy huszad)
 sorsjeggyért ajánl és szétküld.

Kapható K. Frankl Mari tőzsde-üzletében, Kereskedelmi palota,

Csak is
 teljesen tiszta s teljesen szagnélküli
Hold petroleumot

(mely a legfinomabb kaukázusi nyers kőolajból készül versenyzik a legfinomabb császár olajjal.)

vegyenek literenként

csak 18 kr.

5 és 10 liter kannákban

házhöz szállítva

az erre czélra készített

petroleum kocsiikkal.

Főraktár

Nagyváradon csak is

Breitner Józsefnél

Közép (Pável) utcán 376. szám a.

H I R D E T É S E K.

ANGOL és BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poyvár-ház,

a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
 eszközöltetnek helybeli saját műhelyemben.

Telefon-összeköttetés.

10

Telefon-összeköttetés.

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók

23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazár-épület.

Üzlethelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta fennálló

Weisz Ignác és Fia

özégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frttól kezdve.

1 arany láncz 8 frttól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 frt 50 krtól kezdve.

1 arany óra 15 frttól kezdve.

1 ezüst óra 5 frttól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.

rendkívüli mérsékelt árakban

37

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

FRIEDLÄNDER HERMAN

Nagyvárad, fő-utca, Casinó-épület
 ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,

esőernyőket,

mindennemű téli keztyűket.

35

COAKS.

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardijért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyváradai légszeszgyár:
Az igazgatóság.

1307

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasút-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyváradai képviselőlet:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tüzifa-telep:

Várad-Velenceze, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tüzfát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a legjutányosabb árak mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fiók-üzlete, Kishídő, Bémer-tér

Kiss Dávid dohánytőzsdeje, Fő-utca,

Tüzifa-telep, Várad-Velenceze, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17

Telefon.

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség becses figyelmét mellékelt árjegyzékemre annál is inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állok rendelkezésére, melyek ugy takarékosági, mint a divatnak kielégítő szempontból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállóával szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem telelő árak készséggel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles méterje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm. széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm. széles, mtrje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok divatos színekben mtrje 62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci selymek 90 krtól feljebb.

Kangarn Beige és fekete kelmék remek választékban.

Legujabb Melita Velour du Nord és Lola barchettek 1000-féle remek színekben.

Goubelin, bouret és ripsz garnitúrák, függönyök remek választékban.

Legjobb gyártmányu

Chiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüch búrsony, selyem és zsinórdiszekben.

Uri és női kész fehérneműek.

Nagy választék csecsemőnek való készletekben.

Főtisztelendő
Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ
bírónok ur
5 Eminenciájának
szállítója.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poyvár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmékkel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkittünőbb erővel rendelkezünk

Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk.

Jutányos, határozott árak.

11

Legolcsóbb kész férfi-ruha raktár!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló **üzletemet ez év augusztus óta szembe**

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg ugy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolcsóbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a legszolidabb határozott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becsés pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignátz, férfi-szabó.

16

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

WEINSTOCK FÜLÖP

újírás, ékszer- és látszerész
Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerek.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
szemüvegek.

A legfinomabb
periscop üvegek, látcsövek
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle
Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg-
tudható mily üveg szükségeltetik.

25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy **gőzhenger-
malmunk lisztjei**, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett **fő-raktárt** és
Fő-utczán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben **fiók raktárt** nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alanti árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fia.

Uj számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
12.50	12.50	11.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 ¹ / ₂	8 ³ / ₄	9
12.50	12.50	11.50	12.—	11.70	11.40	11.20	11.—	10.80	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Korpaliszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Finon korpa 3.80, Durva korpa 3.60,
Arpakorpa 4.20.

➡ Szász kilonként ingyen zsákkal. ➡

Ugyanott naponta kitűnő minőségű élesztő kapható.

28

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

Nagyvárad, Kapuczinus-utczá 50. szám.

24

E rovatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. Bélyegilleték külön
fizetendő.

Bélyegilleték külön
fizetendő.

Egy német ajku neve-
lőnő, helyben előkelő ház-
nál alkalmazást keres. 1

Preperendiát végzett iz-
raelita nevelőnő alkalm-
ozást keres, közel Nagyvá-
radhoz csakis vallásos
házban. 2

Ügyes fűszerkereskedő
segéd, ki a rövidúru szak-
mában jártassággal bír,
november 1-től felvétetik
15 frt fizetés és teljes el-
látás mellett. 3

Szilágymegyében egy 40
kat. holdas birtok jó kar-
ban levő épületekkel 5000
frt eladó. 4

40 éves intelligens nő
gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid, fiatal leány
ajánlkozik czukrászdába
mint elárusító. 6

Megvételre kerestetik
egy jó karban lévő ház,
mely 7%-ot jövedelmez, vé-
telár lehet 10,000—20,000
frt. 7

Csinos pénztárosnők
azonnal alkalmazást nyer-
hetnek. 8

2000 frt óvadékkal ren-
delkező gazdatiszt meg-
felelő állomást keres. 9

Jó forgalmu szatócs-üz-
let családi körülmények
miatt azonnal átadandó. 26

Okleveles gépész évi
állomást keres. 11

Irodaszolárnak ajánl-
kozik egy 20 éves fiatal
ember, ki jelenleg is ily
minőségben van alkalm-
mazva. 12

Csinos külsejű 25 éves
intelligens nő, magános ur-
hoz mint gazdasszony
ajánlkozik. 13

Román nő előnyben ré-
szesül. Mint gazdasszony
kerestetik egy földbirtokos-
hoz oly nő, ki 1—2000 frt-
tal rendelkezik. Házasság
nincs kizárva. 14

Jó karban levő használt
butorok megvételre ke-
restetnek. 15

Kereskedelmi iskolát vég-
zett csinos külsejű nő meg-
felelő alkalmazást keres. 25

Kezdő fűszerkereskedő
segéd 8—10 frt havi fizet-
és mellett vidékre keres-
tetik. 17

Egy kitűnő forgalmu vi-
dégi vendéglő, mely áll 6
szoba, étterem, kávéházból,
családi körülmények miatt
eladó, évi haszonbér 1500
forint. 18

Francia nevelőnő, ki
kitűnően zongorázik, 500
frt fizetésre megfelelő ál-
lomást keres. 19

Nagy szálloda, mely
24 elegáns vendégszoba,
kávéház, étterem, nagy
táncsterem és melléképü-
letekből áll, előnyös fel-
tételre melett bérbe
adandó. 20

Bihar, Békés- vagy
Hajdumegyében 1000-2000
holdas birtok bérletre ke-
restetik. 22

Ápolónő, képzett, ajánl-
kozik privát ápolás és masz-
szirozásra. Értekezni e ro-
vat vezetőjével. 24

Közel Nagyváradhoz jó
forgalmu üzlet, vendéglő
vagy tejjgazdaság megvé-
telre kerestetik, rendel-
kező tőke 4'00 frt. 27

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár. Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,

szabadalmazott

nagykereskedők és fehérenemű-gyárosok

≡ Nagyváradai áru-telepe ≡

Szt. László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet

és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek,
szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendedmény.

➡ Árjegyzék ingyen. ➡

➡ Minták bérmentve. ➡

12

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni,
miserint egy nagyobb csoport **angol szövetek** jutányos
vétele azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok
— míg ezek raktáromból el nem adatnak — mérték után a
legjobb szabású és kitűnően kiállított mindennemű

férfi-

ruhát

a készen vett jó férfi ruhánál

sokkal olcsóbban
előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen
nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat meg-
ragadva, engemet tömeges látogatásaikkal megszerencsésítetni
méltóztatassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról
mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való
szövetek
méterenkint olcsóbban, mint bárhol.

4

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa” szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szives figyelmébe dús választéku, mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönben

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbbtől kezdve a legfinomabb stílusú szilárd kivitelben, valamint a legkülönbözőbb jutta, rips, gobelin, talma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére. Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányu zongorák és pianinok

folyton raktáron vannak.

Tüzmentes vas-pénzeszekrények a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktárból egészen elkülönített osztályban *használt butorok* és *egész berendezések* kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitünő csomagolás.

A beállott szezónra

megérkeztek :

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban francia, szintartó barchetek és fanelek.

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster stb. szőnyegekéből és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű gyárának bizományi raktárát birván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban. Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek téli alsók, (Hanschild, D. M. C. és gumpoldskircheni) pamutok, horgoló czérnák, szallagok, diszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér [Sas-pület.]

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinybeni eladása.

Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.

Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea, rum és czukorkák, kitünő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható! 13

Kétségkívül legelőnyösebben

vásárolhatni

SZOLID

és

IZLÉSES

uri-, fiu-, és gyermek-

RUHÁT

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK :

a monarchia minden nagyobb városában.

1

Kész
női felöltők
 és
ruhaszövetek
feltűnő
olcsó árban
Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utcza elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSA-nál

Zöldfa-utcza **Nagyvárad,** Zöldfa-utcza

Dr. Munk-féle bazár-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.
 Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és mindenféle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és fiu-ingek, nyakkendők gallér és kezelők, valódi angolbőr- és kötött kezttyük, harisnyák, esőernyők, botok pénz és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai ing, kezelő-gombok és nyakkendőtük stb.

A legujabb valódi angol, olasz és Pless kalapok főraktára.

Grácsi Loden-kalapok és sapkák is nagy választékban kaphatók. 27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Korszakunk

! legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak történni; előre gondoskodva tehát, **menyasszonyi kelengyék**et tömegesen szereztem be, amit is **potom árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utcza, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szépeességi vászon	ezelőtt 7.—	most 4.50
„ szépeességi schiffon	7.50	5.—
„ szépeességi kanavász	6.80	4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80	3.55
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	—98	—50
„ „ 95 ctm. „	—64	—35
Női posztó (Damentuch)	1.30	—80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42	—25
Divatos Casmanosi barchetek	—48	—27
Jó mosó divat	—35	—21
Flanell barchet szintartó	—27	—16
18642 db „ 10/4 téli gyapjukendő dbja	6.25	2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75	2.50
64 „ matrác	7.80	4.—
1107 „ pokrócz	1.70	1.—

Maradékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítatnak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehérneműek, téli alsó ing és nadrágok, ágycarniturák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem sorolt számtalan cikkek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női
confectio-
ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák saját műtermemben elsőrangú erők által készítettnek el,

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bérmentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

HÖNIGSERG N. F.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

műkertészeti- és rózsatelep.

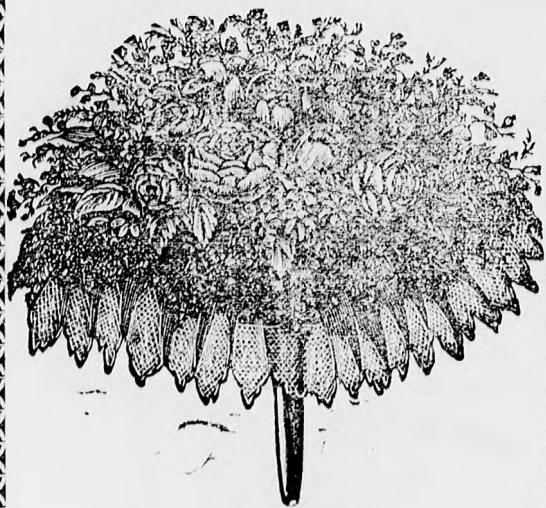
Sürgöny-cím:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

Nagyvárad, Pó-utca (Bazár-épület.)

☛ Telefon-összeköttetés. ☚

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1—3 frtig.
Babékoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2—5—10 frtig.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájúak a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10—25 frtig, a mi ezelőtt 35—40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik a pontos elküldésért szavatosság vállalattal.

Azonkívül mintegy 50,000 drb szemés által nemesített magas törzsű rózsák van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60,000 drb gyöker nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

18

Női felöltők

és

szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek

a legnagyobb választékban és legjutányosabban

kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet

a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe

(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást kéréve, vagyok

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTÓ

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papír- és írószerek raktárát, minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujonnai berendezett **gyorssajtó-nyomdájában** mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tárczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyászjelentések stb. gyors és izlésteljes kiállításra a legolcsóbb áron felvállaltatik. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kizárólag

kész női

felöltők

legnagyobb áruháza

Nemes Mihálynál

Nagyvárad,

Lévay-palota, Köröspart-Corsó.

Szabott árak! !Tulfizelés nem létezik!

3

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.

21

Legfinomabb kivitelű

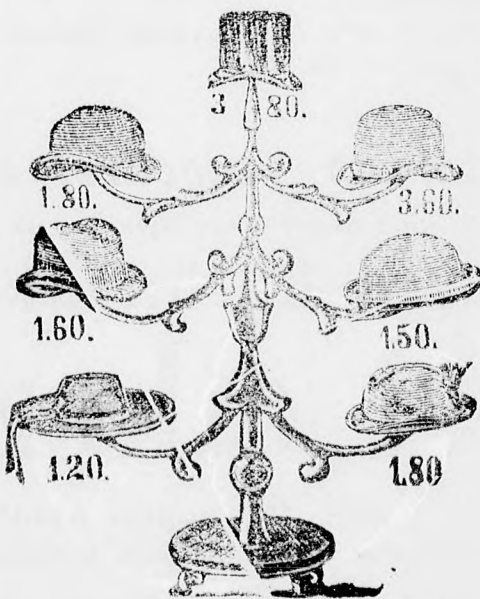
öltönyök, paletot, körgalléros köpeny és téli kabátok mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas” szálloda alatt.

Leitner Lázár

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

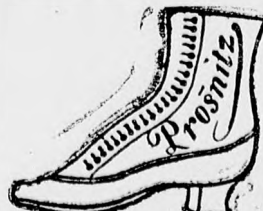
a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,
a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, czipő-, fehérmű

és

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

14

A RENOVÁLT

„ZÖLDFÁ”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen újonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a legelegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kiméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen czélom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyhám ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggelire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak s figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés. Ebéd és vacsora egy óra 24 trt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora, egy fogás étlapról választva.

Öt napon belőli napok leszámításba nem vétetnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hamza Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérlője.